

EDITORIAL

Referents

En pocs dies i setmanes de diferència, entre els mesos de febrer i març d'enguany, han mort Josep Palau i Fabre (1917-2008), Cassià Maria Just (1926-2008) i Josep Benet (1920-2008). Palau i Fabre és considerat una de les grans figures de la literatura catalana dels nostres temps. Poeta, narrador, dramaturg i assagista, expert en Picasso i ben relacionat amb el món de l'art i amb literats com Artaud, Cocteau, Lorca o Alberti, és sens dubte un punt de referència universal en el món de la cultura, l'art i la literatura. L'Abat Cassià M. Just, monjo benedictí, abat de la comunitat de Montserrat durant un període de temps complex i de profundes transformacions socials, polítiques i eclesials (1966-1989). Músic, expert organista, home d'Església obert al diàleg amb la política, la societat i la cultura dels nostres temps és, sens dubte, un altre punt de referència pel conjunt del país. Finalment, Josep Benet, ha estat un advocat i historiador reconegut, però també un activista i un polític amb un paper destacat en diferents moments de la història recent del país. Podem dir sense cap mena de dubte que amb la

seva mort ens deixen tres personalitats centrals per entendre i apreciar la trajectòria cultural, intel·lectual, artística, espiritual i política de la Catalunya contemporània. Palau i Fabre, Cassià M. Just i Josep Benet, poden ser considerats, en definitiva, tres dels principals *referents* del país, avui. La desaparició de tres personalitats d'aquest nivell, ens ofereix l'oportunitat de reflexionar a fons sobre el sentit i la necessitat que té un país de disposar de referents, de com projectar-los cap al futur o de quin lloc reservar-los en el present. Un referent no és només un element per a desar en el calaix del record venerable. Un referent, a més d'ocupar un espai primordial en la memòria col·lectiva és, també, un símbol. La seva vida, la seva trajectòria i la seva aportació contenen un grau d'exemplarietat i d'universalitat que els converteix en atemporals, esdevenint portadors vius de valors que és possible –i absolutament necessari– seguir projectant.

Miquel Calsina
Director de VIA